Kérem, szíveskedjék ezen segíteni legjobb belátása szerint, s küldje vissza nekem a czikket a jövő héten, mert augusztus végén mi megkezdjük az októberi szám szedését.

Levele több pontjára is szeretnék felelni, de egy kis czikket kell írnom, hogy a szeptemberi szám utolsó ívének néhány lapját betöltsem. Nyáron senki sincs itt, a ki segítsen, ha megszorulok. Mihelyt megírom a czikket, több szabad időm lesz, s bővebben fogok írni mindarról, a mit most mellőztem.

Buda-Pest aug. 8. 1887. tisztelő barátja *Gyulai Pál.*

Imre Sándornak *Johnson S. Irenéje* című cikke a Budapesti Szemlének 1887. évi LII. kötetében a 129—137. lapokon jelent meg.

39.

Tisztelt barátom!

Vettem szíves levelét a «Magyar szóképzés» czímü müve kéziratával együtt s mindjárt áttettem az I-sö osztályhoz, hova különben egyenesen küldhette volna, mert ez tisztán az osztály ügye s magának az akadémiának csak annyiban [van] hozzá köze, a mennyiben a költségvetést véglegesen ő hagyja helybe.

Közli: Papp Ferenc.

MAGYAR ÍRÓK LEVELEI A NEMZETI SZÍNHÁZ LEVÉLTÁRÁBAN.

A Nemzeti Színház megteremtése körül a magyar íróknak volt legnagyobb érdemük. Már a XVIII. sz. vége óta ők harcoltak az eszméért, és ők keltették fel a kérdés iránt a közvélemény figyelmét. Mégis, mikor a pesti állandó színház mint *Pest vármegye színháza* megvalósult, a létrehozók elgondolása a színházról meglehetősen irodalommentes, hogy ne mondjam, irodalomellenes volt. Bizonyítja ezt az is, hogy első igazgatóul nem írót szemeltek ki az intéző körök, hanem gyakorlati színházi embert, Grimm Fedort, a pesti német színház volt igazgatóját. Csak mikor Grimm az igazgatásra nem vállalkozott, minthogy nem igen látta biztató üzletnek, s a bérletre nem akadt jelentkező, kérték fel Bajzát az igazgatásra, s ezzel az eredetileg a daljáték és a látványosságok ápolására szánt színház erősen az irodalom felé tolódott. Bajza a drámai müsor színvonalának emelésére tervbe vette egy dramaturgi állás szervezését — akkor «színházi költőnek» nevezték — s először Csató Pált szemelte ki erre az állásra. Tervét pénzügyi okokból nem sikerült keresztülvinnie, de Csató abban a hitben volt, hogy Bajza nem képviselte eléggé ügyét a színi választmányban, s a pozsonyi Hirnökben mindvégig elkeseredetten támadta a Nemzeti Színházat. Mint az alant közölt levelekből látható, a «színházi költői» állásra és a színház bérletére más jelentkezők is voltak a magyar írók közt. Mindannyian, főkép Hazucha (írói nevén Kelmenfy) és Munkácsy János, sohasem tudtak becsvágyukhoz mért elhelyezkedést találni az irodalmi életben, mely akkor még nagyon kevés anyagi lehetőséggel kecsegtetett. Épazért tünt fel nekik most a Nemzeti Színház mint új elhelyezkedési lehetőség. Midőn azonban

itt is kudarcot vallottak, elkeseredésük a céljukhoz beérkezettekkel, Bajzával, Szigligetivel szemben nöttön nött és ugyancsak elkeseredett polémiáknak lett forrásává.[1] Az itt közölt levelek érdekes adalékokat szolgáltatnak a Nemzeti Színházat ért sajtótámadások személyes indító okaira nézve.

A levélírók közül Fáy András nem tartozott a színház ellenzékéhez. Az ő gyakorlati józansága egyik fő támasza volt a színház kezdő éveinek, s mint egyetlen író-ember a színházat kormányozó választmányban s egyúttal Pest vármegye táblabírája is, összekötő kapocs volt a vármegyei urak s a magyar irodalom képviselői közt.

1.

Fáy András levele Földváry Gáborhoz.

Kedves barátom!

Nekem az éjjel catharalis hidegem vólt, 's annyira tele vagyok náthával és hurúttal a' tegnap előtti és tegnapi láb áltfázitás miatt, hogy szólni alig tudok. E szerint legalább hólnap délig ki mennem nem lehetvén mai Deputatiónkban részt nem vehetek. Mindazáltal nézeteimet neked röviden ide irom. — Ezeket óhajtnám, hogy Schodelnét csak öszre fogadnánk meg, de most, addig darabok forditásairól 's ha csak naggyából és betanulásairól gondoskodnánk, és Schódelnének előre megküldenök a' szerepeit ha csak 3—4 darabból is, melyeket ő jegyzene ki. Óhajtnám, hogyha Schodelnét már megfogadjuk, tegyünk rendelést legalább is mindenek előtt egy jó tenoristáról is, p. o. vagy Vurdáról,[2] vagy Dobróvszkyról,[3] 's ne elégedjünk meg Lendvayval, kit Schodelné, ő tudja miért, igen szeret ajánlni. Lendvayt én tsak szinésznek óhajtnám, ha feleségével megférhetne.[4] Továbbá ohajtnám, hogy a' két száz pengő forint ruhapénz maradna el az alkuból. Mire való ez a' függelék? hiszen igy kérhet külön kosztra valót is, és minden esetre ohajtnám magát Schódelt ének tanitónak befoglaltatni, példának okáért ugy, hogy naponként legalább egy órát adjon két férjfi és két leány choristánéknak, kiket ő maga választna ki talentomaiknál fogva. Ohajtnám Schodelné most előre dictálná fel azon operákat, mellyekben 10 hónap alatt fellépni kiván, ne hogy hijába költekezzünk 's ő kifogásokat tegyen. Óhajtnám végre, hogy azok töle simpliciter megtagadnának, mik 'a directio dolgai, mint p. o. szerep-osztás, nap kijelelés sat. nehogy Úrnét fogadjunk, ki nekünk parancsoljon.[5]

Dérynét ugy szeretném megtartani hogy Schodelnéval másod szerepeket is adjon, különben inkább elereszteni. Továbbá ha Schodelnét és egy tenoristát fogadunk, bizony redukálnunk kell a' haszontalan személyzetet. Mit érünk Jobbal, Frickel, Baranyival, Daragival, Szöllössyvel és Miskólczy Lillával, s' egy pár haszontalan choristával, kikből semmit sem várhatni. Irtoztató

[1] A polémiák részletes ismertetését l. Szücsi József: *Bajza József.* 1914. 249. s k. l., továbbá: Pukánszkyné Kádár Jolán: *Nemzeti színházunk és a közvélemény a XIX. században.* Budapesti Szemle, 1937.

[2] Győri születésű hamburgi tenorista V. ö. Reisner Valéria: *Magyar színészek Bécsben.* 1938.

[3] Ugyancsak magyar születésű énekes.

[4] Lendvay és felesége, Hivatal Anikó, utóbb el is váltak.

[5] Sajnos, nem Fáy elgondolása szerint történt a szerződés, s ez sok bajnak lett forrása.

ezeknek fizetése. Hiszen hány van potló szerepekre Baranyi, Szöllősy és Daragi helyébe? Ott van Egressy Benjamin, Udvarhelyi Sándor (nem Miklós) Szigligeti, Havi, Szilágyi Balog etc. és a' sok chorista, kikkel néha probálni lehet sőt kell.—

Rosty projectumára nézve csak azt ohajtnám mit tegnap mondtam.[1] Első Kappelmestert, és énektanitót minél előbb megrendelni és a muzsikai darabokat megvizsgáltatni.

Ezek nézeteim, mi állhat meg, bölcsességtekre bizom.

Pest 17. Jan. 1838. tisztelő barátod
Fáy András

Ujra instállak egy kis árva Székért e' napokban.

Kívül: Tekintetes Nemes Nemzetes és Vitézlő
Földváry Gábor Urnak, Tekintetes Pest Vármegye V—Ispányának
sziv. megkülönböztetett tisztelettel
Pesten

2.

Munkácsy János levele a színház fenntartására alakult részvénytársasághoz.

Tekintetes Részvény-Társaság!

A' magyar szinház' igazgatása' dolgában a' Ts Társaság egy év' lefolyta alatt, meggyőződheték arról, hogy szinházat képviseleti Testület által kormányozni, csaknem a' lehetlenségek' sorába tartozik 's már mostani állapotja is 'a szinháznak, csekély tudomásom szerint, azt bizonyitja, hogy a' Ts Társaság azt egyes vállalkozóra bizni előbb-utóbb legbiztosbnak fogja találni: mi ha csakugyan megtörténnék, magamat, mint egyes vállakozót, a' Ts Társaságnak szerencsém van ajánlanom.

Mindnyájunk' óhajtása ugy hiszem az, hogy ez intézet országossá tétessék, mihez ha reményünk — 's az utósó országgyülésen történtekből, tán nem hiu reményünk van, a' szerint e' szinház egyes vállalkozó kezébe is csak ugy adathatik, ha az, az ország' Megyéit illető közintézet lenni meg nem szünik. E' részben tehát mint egyes vállalkozó ajánlanám magamat olly módon: hogy az intézetnek mindenkori állapotjáról a' nemes Megyének minden közgyülésén, vagy annyiszor a' mennyiszer kivántatnék, a' legnagyobb szigoruságig kész volnék számolni, 's ugyan erre kötelezném magamat a Ts. Társaság iránt is, mig e' szinház körüli vállalkozásának ideje tart; sőt minthogy a' Ts. Társaság ez intézetre egy év óta, mintegy 30,000 váltó forint költséget tön, vagy annyit legalább tennie kell, az esetre, ha e' szinház nekem, minden teher nélkül 12 esztendőre átadatnék, az utósó 6 esztendő folytában évenként 5000 váltó forintnyi részvény és pedig ezen évenként lerovandó 5000 v. frt-ból, a' pesti négy vásár alkalmával, mindenkor *tizenkét-tizenhárom részvény' visszaváltására* kötelezném magamat: Részemről nem adhatok a' Ts Társaságnak vagy a' nemes Megyének nagyobb biztositást, mint azt: hogy e' nemzeti ügybeni sáfárkodásomról, minden időben

[1] Rosty Albert 1837. december 11-én vette át az opera igazgatását Rothkrepf-Mátray Gábortól. Az említett „projectum" megvan a Nemzeti Színház levéltárában.

számon vonhatnának 's igy annak biztos vagy ingadozó állapotja, ugy szólván mindennap tudva lehetne.[1]

Melly vállalkozási alázatos nyilatkozásom mellett, a' Ts Társaság' kegyébe ajánlott mély tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Társaságnak

Pesten, augustus' 27.dikén 838.

alázatos szolgája
Munkácsy János.

Kivül: A pesti magyar szinház fentartására alakult Tekintetes Részvény-Társasághoz

alázatos ajánlata a szinház ügyében
Munkácsy Jánosnak.

3.

Hazucha Ferenc a színházi költői állásért folyamodik a színházat kormányozó választmányhoz.

Tekintetes Választmány!

Miután a' pesti magyar játékszinen, annak hazafilag buzgó Pártolói által, egyre több 's nagyobb éleményekben részesülvén a' közönség, ennek következtében igényei is az előhaladás szerint e' részben nagyobbak és szigorubbak lesznek: több tekintetben megkivántatóvá lett, e' nemzeti intézet' kiegészitéséhez egy játékszini költőnek járulása; melly meggyőződéstől bátoritatván, ezennel mély alázatossággal járulok a' Tekintetes Választmány elébe abbeli folyamodásommal, ha e' hivatáskört rám, alulirtra ruházni méltóztatnék; következők levén legfőképpen, a' miket e' hivatallal járulandóknak tartanék, 's mellyek' véghezvitelére magamat a Tekintetes Választmány' kegyeibe alázatosan ajánlani bátorkodom.

1. Legjövedelmezőbbek a' szinházban eddig a' daljátéki előadások levén, szükséges volna a' szinháznak egy a' hangászatban jártas iróval birnia hogy a' külföld' ujabb daljátékai a' magyar szinpadoni előadás végett nyelvünk' előhaladásának megfelelő szabatossággal 's azonfelül a' hangászat' kivánatival megegyezőleg fordittathassanak le.

2. Gyakran fordulnak elő esetek, midőn régibb daljátékok' fordításának textusában, valamint a' szinművekben is, nyelvbeli javitásokat, szinre alkalmazásokat, változtásokat kellene tenni; mi ez esetben mint egy erre rendelt szini költő foglalatossági közé tartoznék.

3. Szinte szükségesnek tartanám alázatos véleményem szerint, hogy a' közönség' ebbeli várakozásának megfeleltessék, a mostani kor előtt olly nagy kedvességben álló tüneményes játékokban, bohózatokban, előforduló dalok alá koronkint uj textusokat tenni; a' tapasztalás tanitván, hogy nem kis része a' közönségnek illynemü játékokat gyakran csak azért látogat meg ismételve, hogy ez ujdonságokban gyönyörködhessék.

4. Szinte a' játékszini költő kötelességei közé tartoznék, a' repertoireban levő régibb szinművek netán avult és hibás stylusának kijavitgatása 's

[1] Munkácsy ajánlatával a részvényesek gyülése már augusztus 29-én foglalkozott. «A színháznak ezután miként leendő igazgatása eránt meglévén már a' kellő határozat téve, jelen folyamodás tudomásul vétetik.» (V. ö. a részvénytársasági közgyülés jegyzőkönyvét Pest vm. levéltárában.)

érdemesb eredeti valamint remek forditott darabokban az előadásokra felsőbb müvészeti tekintetben való felügyelés és mintegy szellemi rendezőség. Összekapcsoltathatván e' kötelességekkel a' Tekintetes Választmánynak adandó mélyen tisztelt rendelései szerint egyéb a' szinház körül szükséges foglalatosságok is.

Melly kötelességekben és foglalatosságokban ki magamat egészen a' litteraturának szentelém, midőn — mind hangászati járatosságomnál mind pedig a' német és franczia nyelvbeli ösmereteimnél fogva — pontosan és szorgalommal eljárhatni a' Tekintetes Választmány előtt mély tisztelettel ajánlkoznám, bátorkodom jelen folyamodásomat benyujtani a' Tekintetes Választmányhoz, 's alázatos kérésemet ujitván, maradok

Pesten, martius' 26-dikán 1839.

A Tekintetes Választmánynak legalázatosabb szolgája
Hazucha Ferencz

Külzet: A' pesti magyar szinházat igazgató Tekintetes Választmányhoz alázatos folyamodása a' 15 Apr. Gyülésre halasztattva a' bentirtnak.

Hátirat: Felolvastatott az 1839-ki Martii 28-án Pesten tartatott Színészeti Választmány Ülésében.

További tanácskozás végett a jövő hó 14 napján tartandó Választmányi Gyülés eleibe utasittatik, addig is az Igazgató az ajánlkozóval a fizetés menyisége iránt értekezzen.

4.

Kuthy Lajos folyamodása a színházi költői állásért. Mellékelve a «Színi költői hivatalterv».

Tekintetes Szini Igazgató Választmány!

Ifjuságom' első kezdetétől fő és előkelő szenvedélyemül fejlék ki lelkemben a' hazaszeretet. Csekély körömben minden kis alkalmat örömmel ragadtam meg ezt tettlegesen kimutatni, 's pályám éppen e' miatt lőn akadályozva. Azonban ezt sem érdememül nem kivánom felhozni, sem alább tisztelettel kifejezett kérelmem' teljesülésére motivumul használni csak azon benső vágyamat igazolandó említém, melly szerént a' Nemzeti Szinház költőjévé lehetni, régi óhajtásom; mert igenis értem és érzem hogy azon körben szilárd szorgalom és tiszta akarat mellett kevés tudománnyal 's középszerü tehetséggel is menynyit lehet használni. — Azonban minthogy eddig a' Tekintetes igazgató választmány nem látá az intézet' körülményeivel megegyezőnek a' szinköltői hivatal felállitását, én oda határozám magamat, hogy majd ha ország gyülésileg kerülend szőnyegre színészetünk' tárgya: Bihar vármegye' Rendeitől fogom kérni követeink által leendő ajánltatásomat. De most tudományomra esvén a' Tekintetes Választmány' ebbéli intézkedése: van szerencsém mély tiszteletem mellett azon alázatos kérelmemet kifejezni, hogy ha csekély tehetségemet ezen tisztviselésre elégnek, magamat pedig kegyeire méltónak találand: becses elválasztás által szerencséltetni kegyesen méltóztassék. A' hatáskör' és munkálkodási nézetek' tervével, a' Tekintetes választmány' figyelmét jelenleg szerénytelenségnek tartanám terhelni, ha talán kérésem meghalgattatnék, lesz szerencsém egy a' külföldi szinházak' ebbéli

intézkedéseihez 's korunk' és publicumunk kivánataihoz alkalmazott tervet bemutatni, mint szinte az évi honorarium eránt nézeteimet közleni.

Minden esetre tisztelettel bátor vagyok fölkérni a' Tekintetes Választmányt hogy alázatos kérelmem iránti határozatát hátirásban vagy kiirt czikk' formájában velem közleni kegyesen sziveskedjék, hogy azt mint — a' netalán országgyülésén előterjesztendő foljamodásomat — igazoló oklevelet megtarthassam.

Többire van szerencsém magamat nagy becsü pártfogásába alásan ajánlani mély tisztelettel maradván:

A' Tekintetes Szini Igazgató választmánynak:

pesten april 7. 1839. alázatos szolgája
Kúthy Lajos

Kivül: A' Tekintetes Szini Igazgató-választmányhoz terjesztett kérelme a' bentirtnak.

Szini költői hivatalterv.

I. Hivatalos kötelességek:

1. Az intézet' könyv- levél-és mütárát rendben tartani; 's általában minden az intézet' ügyében kelendő szerződések, levelezések 's a' müvészeti óldalt tárgyazó halározatok felett pontos naplót és catalogust vezetni.

2. Minden évben egy (legalább két fvonásos) eredeti szinmüvet; 's azonkivül valamelly alkalmi vagy szavalás, felolvasás, 's concertekben néma ábrázolatokkali elmondás végett szerkezett költeményt készitени.

3. Az Academia' költségén válogatva forditattni szokott külföldi szinmüvek közül, a' kor' izlése, közönség' kivánata, 's nemzeti helyzet' és viszonyok' tekintetéből szini hatást igérő müveket előadás végett kijegyezni. — 'S véleményem szerént ez által véghetetlenül többet nyerend az intézet, mintha költője által évenként két három külföldi darabot kivánna forditattni; mert alig hihető, hogy egyes ember, — bárki legyen, annyi nyelvismerettel, tapintattal 's válogatási izléssel birjon, mint az Academia' részére fordító tudományos fejek összesen.

4. A' repertoirban mindeddig sikerrel megmaradt régiebb külföldi classicus müvek' forditásai közül, a' korszelleméhez alkalmazandó válogatással évenként legalább huszon négyet kiigazitani, 's a' mai müvelt előrehaladt nyelv folyamatához idomitani; mint szinte

5. Mind az eredeti, mind a' forditott müvekben előfordúló idegen szavaknak tiszta, helyes 's az illető nemzetek' szokásához alkalmazott kiejtésére; — a' hazai nyelvnek pedig pontos, grammaticai, 's (a' jambusokban irt müvekre nézve) a' versek' természetéhez illő szavalására felügyelni.

6. A' paródiák' és bohózatok' szerkezetét (ha az idő' szelleme kivánandja) a' közönség tetszése után változtatni; 's a' helybeli napirenden levő tréfákat, eseteket, ártatlan hireket mulattatólag beszőni; 's az operák' textusát szükség' esetében hangmértékhez igazitani.

7. Mind az eredeti, mind a' forditott szinmüvek' első szinpadra hozatala alkalmával (a' darabot tárgyazó, 's egyik vagy másik szereplő ellenében netalán elmondandó nézetek', észrevételek' előterjesztése végett) a' főpróbákon jelen lenni.

8. Minden az intézet' ügyében hirlapok' utján szükségképen közzéteendő jelentéseket hirdetményeket 's a' t. szerkeszteni.

II. Hivatalos jogok.

1. Öt száz pengő forintból álló, 's havi osztályrészekben fizetendő évidij.

2. Kirekesztőleg az igazgatóság' befolyása alatt áll; 's az intézet' semmi tagjától függést, vagy követelést nem ismer.

3. Minthogy hivatala, (a' főpróbáknáli jelenlétet kivéve) szorgalom mellett rövid távollét esetére nem szenved csonkúlást, az igazgatóságnál teendő elöleges jelentés mellett akármikor eltávozhatik; ugy mindazáltal, hogy a' netalán napirenden levő kötelességek' teljesülése eránt elegendőleg intézkedjék.

4. Ha az intézet' ügyében kell a' fővároson kivül lennie, utiköltsége fedeztetik 's havi osztályrészét kétszerezve nyeri.

A' fent kifejezett kötelességek' 's jogok' feltételei mellett, a' Tekintetes Részvényes-társaság' kegyeibe, 's részvevő pártolásába mély tisztelettel ajánlja magát

pesten april 30. 1839. *Káthy Lajos.*

Külzet: Sziniköltői hivatalterv; A' Tekintetes Részvényes-társaság' megfontolása alá mély tisztelettel ajánlja a' bentirt.[1]

5.

Czakó Zsigmond levele Szigligeti Edéhez.

N. Enyed. august 29én 1842.

Tisztelt Szigligeti Ur!

Egy 5 felvonásos szomoru szinművet illy czimmel *Chantreyek* nyujtottam be a' szinmübiráló Választmánynak, ezelött egy *év* és három *hóval*. Mi történt vele maig sem tudom, mert a' Sz. Mübiráló Választmány sem levél- sem izenetre e' perczig sem méltatott. Hogy a' Választmány elött megfordúlt hiteles kutföből tudom — de hivatalosan többszöri leveleim után sem tapasztaltam egyebet 15 havi hallgatásnál és halogatásnál, mi olly finak mügyártokra (így!) nézve mint magam is vagyok — a' jövőre igen szép bíztatás. — Zörgetek megint azon reménnyel, hogy művemet valahára legalább kézhez kapom.

Tisztelettel kérem Szigligeti Úrat hogy művemet a' gyorsszekeren legközelebbi alkalomkor Kolósvárra leküldeni ne terheltessék. Némi kétség fog el azonban a' mü elveszése felöl — ha nem tudom hogy a' Választmány érte felelős; mert folyo év Julius 13-án egy levelet vettem Pestről olly ajánlattal — hogy 150 váltó frtért adnám el Nagy Ignácznak — 's egyszersmind bizonyos 500 ft is lefizetnek mellette mellyel én Pesten 837-ben egy Borbereki nevü ifjat szabaditék ki adossai körmeiből. — Ugy de az ifju 841-ben Erdélyben meghalt. Pesten pedig semmi egybeköttetése nints. Mi több a levél sints aláirva — e' felett asszony irásnak látszik — ugy hogy én hol-

[1] Színi költő alkalmazása anyagi okokból elmaradt.

mi ügyetlen Mystificationál benne egyebet nem látok — hogy kitől ered nem tudhatom — azonban olly embernek kell mindenesetre lenni — ki engem igen jól ismer — 's igy könnyen jöhettem azon gondolatra — hogy *elvesz.* Most Pály Elek igazgatása alatt N. Enyeden vagyok 's leszek még egy hónapig. — A paquetra kérem ezt irni:

Dalszinész Czakó 'Sigmondnak
Kolósváron át
N. Enyedre

Kéretik a' Kolósvári Gyorsutazási intézet e' paquetot Barra és Stein *N. Enyedi* könyvkereskedésükbe *minél elébb* átküldeni.

Engedelmet könyörgök alkalmatlankodásomért. De ha minden beküldő annyi haszontalan levélirási átokkal van terhelve mint én — 's olly sükernélkül — isten legyen a' magyar drámairodalomnak irgalmas![1]

Tisztelettel maradtam

Szigligeti Urnak alázatos Szolgája
Czakó 'Sigmond

Kivül: Nemzeti Szinész *Szigligeti Eduárd* Urnak a' Nemzeti Szinház Titoknokának
alázatos tisztelettel *Pesten*
A' Nzti Sziháznál

Kuthy Lajos levele Bartay Endréhez.

Kedves barátom!

Levelem átadója Dopsa ur[2], vagyonos 's jó miveltségü nemes házból született ifju, ki már az országgyülési közönség előtt több izben sikerrel lépett fel: akar szinész lenni, 's Magát valamelly jelentőbb szerepben a' szinházíi községnek bemutatni.

Mi okból tisztelettel kérlek, hogy az előkelőbb szinészekkel egyetértve, légy szives ezen ifjunak ismertetési tért nyitni; meglehet, szép tehetség fejlendik nála ki, 's idővel a' szinmüvészet jelentős képviselőjét nyerendi benne[3].

Többire őszinte barátság érzelmeivel maradtam
Pest Dec. 5. 1844. barátod
Kuthy

Kivül: Tekintetes Bartay Endre urnak,
a' Nemzeti Szinház Igazgatójának barátilag.
helyben

Közli: PUKÁNSZKYNÉ KÁDÁR JOLÁN.

---

[1] Czakó drámája úgylátszik végkép elveszett, irodalomtörténeti forrásmunkáink nem tudnak róla ciménél egyebet. V. ö. Lányi Ernő: *Czakó Zsigmond színműveiről.* 1913. s az ott idézett források.

[2] Dobsa Lajos drámaíró.

[3] A levélnek foganatja lett és Dobsa 1845. február 1.-én fellépett mint Krumm Illés Kotzebue *Legjobb az egyenes út* (Der gerade Weg der beste) c. darabjában. V. ö. Élő Gabriella: *Dobsa Lajos színművei* 1912. A színi pályájához füzött remények azonban nem váltak be.